

HOLLAND
FESTIVAL 2017

MANIFESTO

JULIAN ROSEFELDT

© JULIAN ROSEFELDT & VG BILD-KUNST

INFO

ZO 4.6 t/m ZO 25.6
SUN 4.6 to SUN 25.6

aanvang starting time
diverse inlooptijden tussen
15:00-20:00
several walk in times
between 3 pm and 8 pm

locatie venue
Casco Amsterdam

duur running time
2 uur 10 minuten
2 hours 10 minutes

taal language
Engels, zonder boventiteling
English, no surtitles

context

di 6.6, 19:00 Tue 6.6, 7 pm
Casco Amsterdam
De avant-garde en het ontstaan van het manifest
The avant-garde and the origine of the manifest

zo 4 t/m zo 25 juni
Sun 4.6 to Sun 25.6
Casco Amsterdam
Manifestenleestafel
Manifestos reading table

za 10.6, za 17.6, za 24.6, 14:00
Sat 10.6, Sat 17.6, Sat 24.6, 2 pm
Casco Amsterdam
Manifesto reading sessions

CREDITS

tekst, regie, productie
text, direction, production
Julian Rosefeldt

met with
Cate Blanchett

heads of departments:

uitvoerend producent
executive producer
Wassili Zygouris

cameraregisseur
director of photography
Christoph Krauss

productieontwerp
production designer
Erwin Prib

kostuumontwerp costume
designer
Bina Daigeler

make-up Cate Blanchett
make-up artist for Cate Blanchett
Morag Ross

haarartiest van Cate Blanchett
hair artist for Cate Blanchett
Massimo Gattabrusz

gaffer gaffer
Christoph Dehmel-Osterloh

geluidsoptname sound
recordist
David Hilgers

poppenspeler puppet master
Suse Wächter

editor editor
Bobby Good

supervisie postproductie
postproduction supervisor
Jan Schöningh

supervisie geluidsmontage
supervising sound editors
Markus Stemler, Fabian Schmidt

in opdracht van
co-commissioned by
ACMI - Australian Centre
for the Moving Image

(Melbourne), Art Gallery of
New South Wales (Sydney),
Nationalgalerie - Staatliche
Museen zu Berlin, Sprengel
Museum Hannover

gecoproduceerd door
co-produced by
Burger Collection Hongkong,
Ruhrtriennale

met genereuze steun van
with the generous support of
Medienboard Berlin-
Brandenburg

in samenwerking met
in cooperation with
Bayerischer Rundfunk

teksten gebaseerd op
manifesten van texts based
on manifestos by
Guillaume Appollinaire,
Louis Aragon, Manuel
Maples Arce, Giacomo Balla,
Umberto Boccioni, Stan
Brakhage, André Breton,
Carlo Carrà, Guy Debord,
Paul Éluard, Friedrich Engels,
Lucio Fontana, Naum
Gabo, Werner Herzog,
Coop Himmelb(l)au, Richard
Huelsenbeck, Vicente
Huidobro, Jim Jarmusch,
John Reed Club of New
York, Wassily Kandinsky,
Wyndham Lewis, Sol LeWitt,
George Maciunas, Kazimir
Malevitsj, Franz Marc, Filippo
Tommaso Marinetti, Karl
Marx, Barnett Newman,
Constant Nieuwenhuys,
Claes Oldenburg, Anton
Pevzner, Francis Picabia,
Adrian Piper, Yvonne
Rainer, Georges Ribemont-
Dessaignes, Alexander
Rodtsjenko, Olga Rozanova,
Luigi Russolo, Antonia
Sant'Elia, Kurt Schwitters,
Gino Severini, Philippe
Soupault, Sturtevant, Bruno
Taut, Lars von Trier, Tristan

Tzara, Mierle Laderman
Ukeles, Robert Venturi, Dziga
Vertov, Thomas Vinterberg,
Emmett Williams, Lebbeus
Woods

wereldpremière world
premiere
Melbourne, 9 december 2015

Hoofdbegunstiger / Patron
FONDS 21

mede mogelijk gemaakt door /
made possible by

Overname in
Autonomous
Projects
BeamSystems

A
M
M
D
O

BankGiro Loterij | **FONDS**

Rabobank

SCÈNES SCENES

Prologue

Burning fuse

Karl Marx / Friedrich Engels, *Manifesto of the Communist Party* (1848)

Tristan Tzara, *Dada Manifesto 1918* (1918)

Philippe Soupault, *Literature and the Rest* (1920)

Situationism

Homeless man

Lucio Fontana, *White Manifesto* (1946)

John Reed Club of New York, *Draft Manifesto* (1932)

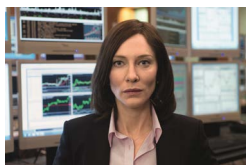
Constant Nieuwenhuys, *Manifesto* (1948)

Alexander Rodtschenko, *Manifesto of Suprematists and Non-Objective Painters* (1919)

Guy Debord, *Situationist Manifesto* (1960)

Futurism

Broker

Filippo Tommaso Marinetti, *The Foundation and Manifesto of Futurism* (1909)

Giacomo Balla / Umberto Boccioni / Carlo Carrá / Luigi Russolo / Gino Severini, *Manifesto of the Futurist Painters* (1910)

Guillaume Apollinaire, *The Futurist Antitradition* (1913)

Dziga Vertov, *WE: Variant of a Manifesto* (1922)

Architecture

Worker in a garbage incineration plant

Bruno Taut, *Down with Seriousism!* (1920)

Bruno Taut, *Daybreak* (1921)

Antonia Sant'Elia, *Manifesto of Futurist Architecture* (1914)

Coop Himmelb(l)au, *Architecture Must Blaze* (1980)

Robert Venturi, *Non-Straightforward Architecture: A Gentle Manifesto* (1966)

Vorticism / Blue rider / Abstract expressionism

CEO at a private party

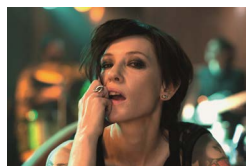
Wassily Kandinsky / Franz Marc, *Preface to the Blue Rider Almanac* (1912)

Barnett Newman, *The Sublime is Now* (1948)

Wyndham Lewis, *Manifesto* (1914)

Stridentism / Creationism

Tattooed punk

Manuel Maples Arce, *A Strident Prescription* (1921)

Vicente Huidobro, *We Must Create* (1922)

Naum Gabo / Anton Pevzner, *The Realist Manifesto* (1920)

Suprematism / Constructivism

Scientist

Naum Gabo / Anton Pevzner, *The Realistic Manifesto* (1920)

Kazimir Malevich, *Suprematist*

Manifesto (1916)

Olga Rozanova, *Cubism, Futurism, Suprematism* (1917)

Alexander Rodtschenko, *Manifesto of Suprematists and Non-Objective Painters* (1919)

Dadaism

Funeral speaker

Tristan Tzara, *Dada Manifesto 1918* (1918)

Tristan Tzara, *Manifesto of Monsieur Aa the Antiphilosopher* (1920)

Francis Picabia, *Dada Cannibalistic Manifesto* (1920)

Georges Ribemont-Dessaignes, *The Pleasures of Dada* (1920)

Georges Ribemont-Dessaignes, *To the Public* (1920)

Paul Éluard, *Five Ways to Dada Shortage or two Words of Explanation* (1920)

Louis Aragon, *Dada Manifesto* (1920)

Richard Huelsenbeck, *First German Dada Manifesto* (1918)

Surrealism / Spatialism

Puppeteer

André Breton, *Manifesto of Surrealism* (1924)

André Breton, *Second Manifesto of Surrealism* (1929)

Lucio Fontana, *White Manifesto* (1946)

Pop art

Conservative mother with family

Claes Oldenburg, *I am for an Art...* (1961)

Fluxus / Merz / Performance

Choreographer

Yvonne Rainer, *No Manifesto* (1965)

Emmett Williams, Philip Corner, John Cage, Dick Higgins, Allen Bukoff, Larry Miller, Eric Andersen, Tomas Schmit, Ben Vautier (1963-1978)

George Maciunas, *Fluxus Manifesto* (1963)

Mierle Laderman Ukeles, *Maintenance Art Manifesto* (1969)

Kurt Schwitters, *The Merz Stage* (1919)

Conceptual art / Minimalism

Newsreader and reporter

Sol LeWitt, *Paragraphs on Conceptual Art* (1967)

Sol LeWitt, *Sentences on Conceptual Art* (1969)

Sturtevant, *Shifting Mental Structures* (1999)

Sturtevant, *Man is Double Man is Copy Man is Clone* (2004)

Adrian Piper, *Idea, Form, Context* (1969)

Film / Epilogue

Teacher

Stan Brakhage, *Metaphors on Vision* (1963)

Jim Jarmusch, *Golden Rules of Filmmaking* (2002)

Lars von Trier / Thomas Vinterberg, *Dogma 95* (1995)

Werner Herzog, *Minnesota Declaration* (1999)

Lebbeus Woods, *Manifesto* (1993) – Epilogue

MANIFESTO

‘Manifesto is een hommage aan de schoonheid van het kunstenaarsmanifest – een manifest van manifesten.’

Met *Manifesto* is de Duitse filmmaker Julian Rosefeldt terug op het Holland Festival, nadat in 2016 zijn film bij René Jacobs uitvoering van Haydn's *Die Schöpfung* te zien was. Dit nieuwe werk is een filminstallatie. Simultaan worden in een grote ruimte dertien films vertoond. De films zijn gebaseerd op de geschriften van futuristen, dadaïsten, suprematisten, situationisten, leden van Dogma 95, kunstenaars van de Fluxusbeweging en andere kunststromingen en evenzeer op de gedachten en aantekeningen van individuele kunstenaars, architecten, dansers en filmmakers. Zo zijn de ideeën te horen van onder anderen Claes Oldenburg, Yvonne Rainer, Kazimir Malevitsj, Sol LeWitt en Jim Jarmusch. Rosefeldt heeft hun manifesten bewerkt tot dertien verschillende collages, die vervolgens voor zijn lens tot leven komen. *Manifesto* stelt impliciet de vraag wat de rol van de kunstenaar is in de hedendaagse samenleving: alle teksten gaan over het doorbreken van grenzen en restricties, zowel territoriaal, intellectueel als artistiek, en over het verspreiden van nieuwe ideeën. Deze nieuw samengestelde manifesten worden belichaamd door dertien verschillende personages, stuk voor stuk gespeeld door de Australische actrice Cate Blanchett. Blanchett en Rosefeldt plaatsen de manifesten in een onverwachte, moderne, vaak alledaagse context, waardoor ze een compleet nieuwe dramatiek en betekenis krijgen. Rosefeldt is ervan overtuigd dat veel van de manifesten nog altijd visionair zijn. ‘De kunstgeschiedenis is een afgeleide van de gewone geschiedenis. Daar kunnen we van leren. Kunstenaars, maar ook schrijvers, filosofen en wetenschappers zijn altijd degenen geweest die gedachten en visies hebben durven formuleren waarvan de waarheid nog onderzocht moest worden. Het is dus raadzaam om kunstenaarsmanifesten te lezen als seismografen van de tijd.’

OVER DE ARTIEST

Het werk van **Julian Rosefeldt** (1965) bestaat hoofdzakelijk uit film- en video-installaties. Ook regisseerde hij diverse video's voor theaterproducties. Naast zijn film bij Haydn's *Die Schöpfung*, die in 2016 op het Holland Festival te zien was, maakte hij eerder beelden bij onder meer *The City / The Cut* (2008) van Martin Crimp en Mark Ravenhill, en *Electronic City* (2004) van Falk Richter. Typerend voor Rosefeldt's muziekfilms is een streven naar een eigenzinnige, niet-lineaire verhouding tussen klank en beeld. ‘Ik houd er niet van als de muziek de sfeer van een film te letterlijk illustreert’, stelt de filmmaker in een interview voor de Ruhrtriennale. ‘Daarentegen vind ik het prachtig als film de muziek visueel versterkt.’ Rosefeldt studeerde architectuur in zijn geboortestad München en later in Barcelona. Na in 1994 zijn diploma te hebben behaald, werkte hij een tijd samen met studiegenoot Piero Steinle. Sinds 1999 is hij vanuit Berlijn werkzaam als zelfstandig kunstenaar. Zijn werk werd wereldwijd tentoongesteld in verschillende musea en galerieën en was te zien tijdens diverse internationale filmfestivals. Sinds 2010 is hij lid van de Bayerische Akademie der Schönen Künste en bekleedt hij de leerstoel Digital and Time-based Media aan de Akademie der Bildenden Künste (beide in München).

‘Manifesto is an homage to the beauty of artists’ manifestos – a manifesto of manifestos.’

Manifesto marks the return of German artist and filmmaker Julian Rosefeldt to the Holland Festival, following the showing of his film accompanied by René Jacobs' performance of Haydn's *Die Schöpfung* in 2016. This new work is a film installation. In a large room, thirteen films are shown simultaneously. The films are based on the writings of Futurists, Dadaists, Fluxus artists, Suprematists, Situationists, members of Dogma 95 and members of other art movements, as well as on the thoughts and writings of individual artists, architects, dancers and filmmakers. The ideas of Claes Oldenburg, Yvonne Rainer, Kazimir Malevich, Sol LeWitt and Jim Jarmusch and more are quoted. Rosefeldt used their manifestos to produce thirteen different collages, which come to life in front of his lens. *Manifesto* implicitly asks what the artist's role is in contemporary society: all texts deal with breaking boundaries and restrictions – be they territorial, intellectual or artistic – and with disseminating new ideas.

These manifestos are represented by thirteen different characters, each performed by the Australian actress Cate Blanchett. Rosefeldt and Blanchett create fascinating worlds, which put the texts in an unexpectedly contemporary context. Rosefeldt is convinced that many of the manifestos are still visionary. ‘Art history is a derivation of history and we learn from history. Artists, as well as writers, philosophers and scientists, have always been the ones who have dared to formulate thoughts and visions whose consistency had yet to be proven. We're well advised, therefore, to read artist manifestos as seismographs of our age.’

ABOUT THE ARTIST

The work of **Julian Rosefeldt** (b. 1965) consists chiefly of film and video installations. He has also directed various videos for theatre productions. Besides his film for Haydn's *Die Schöpfung*, shown at the Holland Festival in 2016, he has provided moving images for *The City / The Cut* (2008) by Martin Crimp and Mark Ravenhill, and for *Electronic City* (2004) by Falk Richter. An idiosyncratic, non-linear relationship between sound and image is typical of Rosefeldt's music films. ‘I don't like it when the music illustrates the atmosphere of a film too literally,’ the filmmaker stated in an interview for the Ruhrtriennale. ‘On the other hand I love it when the film visually amplifies the music.’ Rosefeldt studied architecture in his home town of Munich and later in Barcelona. After graduating in 1994, he worked with fellow student Piero Steinle as an artist duo. Since 1999 he has been working in Berlin as an independent artist. His work has been exhibited in various museums and galleries around the world, and presented in various international film festivals. Since 2010, he has been a member of the Bayerische Akademie der Schönen Künste and holds the chair for Digital and Time-based Media at the Akademie der Bildenden Künste (both in Munich).

translation: Brendan Monaghan